

Barnevernloven § 6-4, 2. ledd

Politiets opplysningsplikt til barnevernet

Juridisk oppgave

BACHELOROPPGAVE (OPPG300)

Politihøgskolen

2015

Kand.nr: 40

Antall ord: 6584

SAMMENDRAG

Dette er min bacheloroppgave, en juridisk oppgave, som avslutter mitt tredje og siste år på Politihøgskolen i Stavern. Jeg har valgt å skrive om politiets plikt til å varsle barnevernet ved mistanke om omsorgssvikt eller alvorlige atferdsvansker hos barn. Dette kan være et sårbart tema og det kan skape vanskelige dilemmaer, men derfor er det også et veldig viktig tema.

Hvorfor jeg har valg dette temaet, er ganske enkelt fordi det engasjerer meg så mye.

Barnemishandling og omsorgssvikt har de siste årene fått mye oppmerksomhet i media, da den ene saken etter den andre har dukket opp. Dette er et tema som skaper mye engasjement og følelser. Når det handler om barn, de mest sårbare og forsvarsløse menneskene i samfunnet vårt, er det klart at slike forbrytelser ikke er akseptable, og helt utenfor fatteevne for de fleste. Ved å være seg bevisst denne opplysningsplikten, vil politiet i større grad klare å identifisere tilfeller der den slår inn, og gjennom å varsle være med på å oppdage og forebygge mishandling av barn.

INNHALDSFORTEGNELSE

SAMMENDRAG	1
1. INNLEDNING	3
1.1 <i>Problemstilling, avgrensning og struktur</i>	4
2. METODE	4
3. POLITIETS FOREBYGGENDE ANSVAR	5
3.1 <i>Politiet skal arbeide forebyggende</i>	5
3.2 <i>Det forebyggende aspektet ved barnevernloven § 6-4, 2. ledd</i>	6
4. POLITIETS TAUSHETSPLIKT	7
4.1 <i>Taushetsplikten og yringsretten</i>	7
4.2 <i>Samarbeid med andre etater</i>	10
5. BARNEVERNLOVEN	12
5.1 <i>Generelt om barnevernloven</i>	12
5.2 <i>Forholdet til menneskerettighetene</i>	13
5.3 <i>Barnevernloven § 6-4, 2. ledd</i>	14
5.3.1 <i>Nærmere om «offentlig myndighet»</i>	15
5.3.2 <i>Nærmere om «av eget tiltak»</i>	16
5.3.3 <i>Nærmere om «uten hinder av taushetsplikt»</i>	17
5.3.4 <i>Nærmere om «grunn til å tro»</i>	17
5.3.5 <i>Nærmere om «mishandling i hjemmet eller andre former for alvorlig omsorgsplikt»</i>	18
5.3.6 <i>Nærmere om «vedvarende alvorlige atferdsvansker»</i>	18
5.3.7 <i>Nærmere om «utnyttelse av et barn til menneskehandel»</i>	19
5.3.8 <i>Nærmere om «etter pålegg»</i>	19
5.4 <i>Bekymringsmelding i praksis</i>	20
5.5 <i>Konsekvenser ved brudd på opplysningsplikten</i>	20
6. AVSLUTNING	21
7. KILDER	23
7.1 <i>Litteraturliste</i>	23
7.2 <i>Elektroniske kilder</i>	24
7.3 <i>Rettspraksis</i>	26
7.4 <i>Selvvalgt pensum</i>	26

1. INNLEDNING

Det er en lørdagskveld i november, og jeg kjører uniformert patrulje i sentrum. Klokken er 02.30 og de fleste utestedene holder på å stenge. Byen begynner å fylles av festglade mennesker på vei hjem eller på vei til et nachspiel. Vi får beskjed fra operasjonssentralen om å kjøre til Burger King, der en overstadig beruset kvinne har slått seg vrang. Da vi kommer til stedet og får øye på kvinnen, blir jeg sjokkert. Jeg kjenner henne. Hun bor i nabolaget mitt, alene med to små barn. Et i barneskolealder, og et i barnehagealder. Jeg kjenner ungene hennes også, og har alltid hatt et greit inntrykk av den lille familien.

Kvinnen er aggressiv ovenfor de ansatte på Burger King, hun er lettkledd, snøvler og har vanskelig for å stå oppreist. Hun er ikke samarbeidsvillig, og heller ikke i stand til å forklare oss hva som har skjedd. De ansatte på Burger King sier at hun har vært aggressiv mot andre kunder, og at hun ikke har kunnet betale for maten hun har bestilt. De vil helst at vi skal ta henne med oss. Vi blir enige om at det mest hensiktsmessige er å innbringe henne til stasjonen, der hun blir satt i fyllearesten.

En kollega av meg blir oppgitt når han hører hvem vi har innbrakt. Han forteller at denne kvinnen ble tatt med inn forrige helg også, like vanskelig og beruset.

Dette var ny informasjon for meg. Jeg tenker med en gang på de to små barna hennes. Hvem tar seg av de når moren er ute på byen? Har moren deres et alkoholproblem? Er hun i stand til å ta vare på barna sine? Er dette en sak for barnevernet? Burde jeg sende en bekymringsmelding? Hva vil naboen min, den innbrakte kvinnen, mene om det? Og hva skjer med barna? Kan de bli tatt fra henne? Jeg vet jo hvor glade de er i mammaen sin, og jeg synes dette er veldig vanskelig.

Dette er en tenkt hendelse, men det er et vanlig ordensoppdrag for politiet, som de kan komme bort i nesten hver helg. Denne hendelsen viser hvor vanskelig det kan være for politiet å vite hva som kvalifiserer til å sende en bekymringsmelding, og hvilke hensyn man må ta stilling til. Gjelder mistanken noen man kjenner, blir vurderingen enda vanskeligere. Politiet har en plikt til å varsle ifra til barnevernet dersom det er grunn til å tro at et barn blir utsatt for mishandling eller det foreligger alvorlig omsorgssvikt i hjemmet. Dette er en plikt som går

utover taushetsplikten, og den gir derfor et unntak fra denne. Derimot kan det være et vanskelig skille mellom disse to, taushetsplikten og opplysningsplikten.

1.1 Problemstilling, avgrensning og struktur

Min problemstilling i oppgaven er:

«Barnevernloven § 6-4, 2. ledd – Politiets opplysningsplikt til barnevernet»

Jeg vil ta for meg politiets opplysningsplikt gjennom barnevernloven § 6-4, 2. ledd. Den handler om når offentlige myndigheter skal sende bekymringsmelding til barnevernet. Jeg har valgt å konsentrere meg om 1. – tom. 3. setning, da det er dette som er relevant for det jeg ønsker å belyse i min oppgave. Jeg kommer til å fokusere på politiet, selv om bestemmelsen fanger alle offentlige myndigheter. Først vil jeg gå inn på politiets forebyggende ansvar, for deretter å ta for meg metoden jeg valgt. Videre vil jeg ta for meg politiets taushetsplikt, og gå inn på hvilke muligheter den kan gi, da også med tanke på samarbeid med andre etater, før jeg kommer inn på barnevernloven generelt og § 6-4, 2. ledd spesielt. Jeg vil ta for meg de ulike begrepene i paragrafen, og prøve å belyse disse så godt som mulig. Jeg vil også komme litt inn på det praktiske rundt en bekymringsmelding, før jeg til slutt tar for meg konsekvensene ved brudd på opplysningsplikten. Avslutningsvis vil jeg komme med en oppsummering av hovedlinjene i oppgaven min.

2. METODE

I denne oppgaven skal jeg anvende juridisk metode, da jeg har valgt å skrive en juridisk oppgave. Jeg har tatt utgangspunkt i lovens ordlyd, da hovedsakelig barnevernloven § 6-4, 2. ledd. Denne vil imidlertid ses i lys av de internasjonale bestemmelsene i den europeiske menneskerettighetskonvensjon (EMK), som er inntatt i lov om styrking av menneskerettighetenes stilling i norsk rett (menneskerettsloven).

Da det foreligger få dommer rundt dette temaet, har jeg benyttet lovforarbeider, kommentarutgaver, juridisk litteratur og rundskriv for å belyse min problemstilling. For å

finne dette har jeg i hovedsak søkt på Lovdata¹, men også på regjeringens nettsider.² I tillegg har jeg brukt relevant litteratur, og bøker som inngår som pensum på skolen.

Da min primærkilde er Lovdata, anser jeg kildene mine som gyldige og pålitelige. Jeg har ved en anledning brukt en juridisk blogg. En blogg kan anses som mindre pålitelig, men det jeg har hentet derfra er lite omdiskutert, og derfor anser jeg kilden som pålitelig.

3. POLITIETS FOREBYGGENDE ANSVAR

3.1 Politiet skal arbeide forebyggende

Politivirksomhetens overordnede mål³ er angitt i politiloven § 1, 2. ledd.⁴ Der står det at politiet «skal gjennom forebyggende virksomhet være et ledd i samfunnets samlede innsats for å fremme og befeste borgernes rettssikkerhet, trygghet og alminnelige velferd for øvrig».

Politiloven § 2 fastslår politiets funksjoner, og i 1. ledd, nr. 2 fremkommer det at forebyggende virksomhet er en selvstendig politioppgave.⁵ Av politiinstruksen § 2-1, 2. ledd⁶ følger det at politiet i et hvert tilfelle gjør best nytte for seg om det i forkant lykkes å forebygge eller avverge lovbrudd. Videre sier politiinstruksen § 10-1, 1. ledd at «*politiet skal forebygge og motvirke straffbare handlinger*».

Politiinstruksen § 15-1⁷ er også en relevant paragraf i denne sammenheng. Den pålegger politiet en samarbeidsplikt med andre offentlige myndigheter og organisasjoner når deres oppgaver berører politiets virkefelt, og lov eller forskrift ikke er til hinder for dette. Der er skole- og sosialmyndighetene spesielt nevnt.

Politiet har dermed et mål om og en plikt til å arbeide forebyggende. Denne plikten er ikke bare begrenset til å motvirke, hindre eller stanse mulige, forestående eller konkrete hendelser

---

¹ www.lovdata.no

² www.regjeringen.no

³ Auglend, Mæland og Rødsandhaug (2004). *Politirett*, 2. utgave

⁴ Politiloven, 1995

⁵ Ot.prp. nr. 22 (1994-1995), *Om lov om politiet (politiloven)*

⁶ Politiinstruksen, 1990

⁷ Politiinstruksen, 1990

av lovlidighet og orden. Det skal også drives en generell forebyggende virksomhet rettet mot krenkelsens bakenforliggende årsaker. Med andre ord, politiet skal, gjennom utvalgte forebyggende tiltak, *i forkant* søke å hindre at lovbrudd finner sted, og *i etterkant* ha et individual- og allmennpreventivt siktemål.⁸ Individualprevensjon er ment å virke avskrekkende og rehabiliterende på lovbrøyteren, mens allmennprevensjon er men å virke avskrekkende, moraldannende for befolkningen.⁹ «For politiet er det å arbeide både i forkant og i etterkant av et lovbrudd blitt to likeverdige strategier for å forhindre fremtidig kriminalitet».¹⁰

3.2 Det forebyggende aspektet ved barnevernloven § 6-4, 2. ledd

Jeg nevnte innledningsvis at det har vært flere barnemishandlingssaker i media i det siste. Jeg har tenkt å nevne 2 saker. Disse sakene viser hvor viktig det er at det blir varslet ifra, og hvilke fatale konsekvenser slike hendelser kan få dersom det ikke blir varslet, eller varslingen ikke blir tatt alvorlig. I en av disse sakene var det ikke politiet som skulle ha sendt bekymringsmelding, da politiet ikke hadde kjennskap til saken på forhånd. Jeg bruker begge sakene likevel, for de viser hvor aktuelt dette temaet er i dag. Dette er saker som politiet og andre offentlige myndigheter må trekke læring fra.

- I august 2013 ble en kvinne funnet drept. Hennes mann ble domfelt for drapet og for å ha utøvd vold mot tre av sine barn. Barna hadde flere år i forveien fortalte både i barnehagen, til en psykolog og til rektor på skolen, at faren deres slo. Ingen foretok seg noe.¹¹ Rektor på skolen har forklart at han ikke meldte ifra på grunn av at opplysningene kom i en uformell situasjon på morgenen, før skolen begynte.¹²
- I august 2014 ble en gutt (10) funnet død i sitt hjem. Dødsårsaken var underernæring. Hans mor ble siktet for grov omsorgssvikt med døden til følge. En nabo varslet barnevern og politi om gjentatt, høylytt krangling fra hjemmet, og om en liten gutt

---

⁸ Auglend et al., 2004

⁹ Myhre Lie. (2011). *I Forkant: Kriminalitetsforebyggende politiarbeid*

¹⁰ Myhre Lie, 2011, s. 23

¹¹ Sandefjords Blad, <http://www.sb.no/nyheter/drapet-i-larvik-barna-varslet-om-vold-na-vil-fylkesmannen-granske-1.8554715>

¹² Aftenposten, http://www.aftenposten.no/nyheter/--Pappa-slar_-sa-jentaAREktor-gjorde-ingen-ting-7673458.html

som ikke hadde det bra. Bekymringen ble ikke fulgt opp av verken politi eller barnevern.¹³

Disse sakene viser at barnevernsloven § 6-4, 2. ledd er en viktig paragraf i politiets forbyggende arbeid. Hvis vi ved hjelp av å sende en bekymringsmelding til barnevernet kan forhindre at et barn blir mishandlet eller utsatt for alvorlig omsorgssvikt i hjemmet sitt, da har vi gjort en god jobb. Politiet er i sitt daglige virke ofte hjemme hos ulike familier, de patruljerer ute og treffer barn, ungdom og foreldre, og har derfor stor mulighet til å oppdage eventuell mishandling eller omsorgssvikt. Når politiet kommer inn i bildet, er det ofte på grunn av en konflikt eller en negativ hendelse som gir politiet verdifull informasjon om hva som foregår i et hjem eller i en familie. Det er klart at ved å varsle barnevernet ved mistanke om omsorgssvikt eller mishandling, slik at et barn kan få en bedre hverdag, vil politiet fremme det enkelte barns rettsikkerhet og trygge befolkningen generelt, som er en del av politivirksomhetens overordnede mål.¹⁴ En annen side av saken er at svikt i slike saker kan føre til tap av omdømme for politiet, noe som vil være veldig uheldig da politiet er avhengig av tillit i befolkningen.

4. POLITIETS TAUSHETSPLIKT

4.1 Taushetsplikten og yringsretten

«Taushetsplikt innebærer en plikt til å hindre at uvedkommende får tilgang til opplysninger som er taushetsbelagte».¹⁵ Uvedkommende er i denne sammenheng alle andre enn den opplysningene gjelder. Opplysningsplikten kan innebære en plikt til å gi opplysninger *på eget initiativ*, og en plikt til å gi opplysninger *etter pålegg*. Når opplysningsplikten inntreffer skal opplysninger gis videre. Taushetsplikten settes da til side. Ytringsrett, eller opplysningsrett, innebærer at den som sitter med opplysninger som i utgangspunktet er omfattet av

---

¹³ VG, <http://www.vg.no/nyheter/innenriks/krim/i-ett-aar-hadde-naboer-hoert-braak-fra-leiligheten-saa-ble-det-stille/a/23331683/>

¹⁴ Auglend et al., 2004

¹⁵ Barne- og familiedepartementet. (2005). *Barnevernet og taushetsplikten, opplysningsretten og opplysningsplikten*, s. 6, kap. 2.2

taushetsplikt, likevel har adgang til å gi disse videre. Personen kan da velge mellom å gi opplysningene videre eller å ikke gjøre det.¹⁶

Politiet er pålagt taushetsplikt ved lov. Det er politiregisterloven kapittel 6, §§ 23-35,¹⁷ og noen regler i kapittel 5, som er de sentrale bestemmelsene for politiets taushetsplikt. Ellers gjelder forvaltningslovens regler for forvaltningsmessige og sivile gjøremål.¹⁸ Taushetsplikten til politiet er også nevnt i politiinstruksen § 5-5.¹⁹

Politiregisterloven § 23 lyder «*Enhver som er ansatt i eller utfører tjeneste eller arbeid for politiet eller påtalemyndigheten, plikter å hindre at andre får adgang eller kjennskap til det han i forbindelse med tjenesten eller arbeidet får vite om noens personlige forhold [...]»*.²⁰ Taushetsplikten gjelder bare opplysninger man har fått gjennom tjenesten, og ikke privat kunnskap.²¹ Begrepet «*noens personlige forhold*» omfatter i utgangspunktet alle opplysninger som er knyttet til en person, uten hensyn til om opplysningene anses som følsomme eller ikke. Dette er typisk opplysninger om en persons slektskap, familie og hjemmeforhold, fysisk og psykisk helse, karakter og følelsesliv. Også opplysninger rundt en persons utdanning, økonomiske situasjon, holdninger og innstilling vil gjelde.²² Brudd på taushetsplikten medfører straffeansvar, jf. straffeloven § 121.²³

Det finnes unntak fra hovedregelen, og det er det vi kaller ytringsrett, eller opplysningsrett. Ytringsrett betegner situasjoner hvor det er gjort unntak fra taushetsplikten til fordel for bestemte formål, mottakere eller i bestemte situasjoner.²⁴ Dette skaper ikke en plikt til å formidle opplysningene videre, men det gir en mulighet til å gjøre det.

Slike unntak finner vi blant annet i politiregisterloven §§ 27 og 30.²⁵ Etter politiregisterloven

---

¹⁶ Barne- og familiedepartementet, 2005

¹⁷ Politiregisterloven, 2010

¹⁸ Myhrer. (2014). *Vern eller hinder? Taushetsplikten i det kriminalitetsforebyggende samarbeid mellom etatene*, 2. utgave

¹⁹ Politiinstruksen, 1990

²⁰ Politiregisterloven, 2010, § 23

²¹ Ot.prp.nr.108 (2008-2009), *Om lov om behandling av opplysninger i politiet og påtalemyndigheten (politiregisterloven)*

²² Barne- og familiedepartementet, 2005

²³ Straffeloven, 1902

²⁴ Myhrer, 2014

²⁵ Politiregisterloven, 2010

§ 27, 1. og 2. ledd er ikke taushetsplikten til hinder for å utlevere opplysninger dersom det er nødvendig for å avverge eller å forebygge lovbrudd. I 3. ledd ligger det en forholdsmessighetsvurdering. Utlevering av opplysninger må være forholdsmessig i den konkrete situasjonen, og det skal særlig legges vekt på om mottaker er underlagt taushetsplikt, hvordan opplysningene skal brukes, og om opplysningene er beheftet med usikkerhet. Den opplysningene gjelder skal også varsles på forhånd dersom dette er mulig og hensiktsmessig.

Politiregisterloven § 30 sier at taushetsplikten ikke er til hinder for å utlevere opplysninger til andre offentlige organer i deres interesse, dersom dette er nødvendig for å fremme mottakerorganets oppgaver etter lov eller for å hindre at virksomhet blir utøvd på en uforsvarlig måte. Her gjelder også forholdsmessighetsvurderingen. Politiregisterforskriften § 9-6, 1. ledd²⁶ gir en liste over hvem det blant annet kan utleveres opplysninger til etter politiregisterloven § 30, og i nr. 7 står barnevernmyndighetene spesielt nevnt. Etter 2. ledd kreves det en nødvendighetsvurdering, jf. politiregisterforskriften § 4-2, hvor det blant annet skal legges vekt på om mottakerorganet vil treffe en riktigere avgjørelse, eller utføre en mer hensiktsmessig og effektiv tjeneste, enn om de ikke hadde mottatt opplysningene.

Politiregisterloven §§ 27 og 30 gir en yringsrett. Det er altså ikke en plikt, og polititjenestepersonen kan velge selv om han eller hun vil viderebringe informasjonen. «Skal en være sikker på at informasjonen blir formidlet, må det fastsettes en lovforankret informasjonsplikt [...]».²⁷ En slik plikt finner vi flere steder, for eksempel i straffeprosessloven § 232 a²⁸ og barnevernloven § 6-4.²⁹ Straffeprosessloven § 232 a pålegger politiet å varsle barnevernet dersom etterforskning settes i gang mot et barn under 18 år, og saken ikke er av bagatellmessig art. Barnevernloven § 6-4 opphever taushetsplikten ved mistanke til noen av forholdene som er nevnt i bestemmelsen.

Når man ser disse bestemmelsene under ett, politiregisterloven §§ 27 og 30, straffeprosessloven § 232a og barnevernloven § 6-4, ser man at politiet har en ganske vid adgang til å gå utover sin taushetsplikt. Hvis vi da går tilbake til oppdraget jeg presentert innledningsvis, ser vi nå at man har flere muligheter. Det kan være vanskelig å avgjøre om

---

²⁶ Politiregisterforskriften, 2013, § 9-6

²⁷ Myhrer, 2014, s. 13

²⁸ Straffeprosessloven, 1981, § 232 a

²⁹ Barnevernloven, 1992, § 6-4, 2. ledd

vilkårene i § 6-4, 2. ledd er oppfylt, og da er det greit å vite at man har andre muligheter å benytte seg av for å forebygge lovbrudd og ved samarbeid med andre etater. Hvilke vilkår som må være oppfylt etter § 6-4, 2. ledd, skal jeg gå grundigere gjennom i neste avsnitt.

4.2 Samarbeid med andre etater

Politiet har stor nytte i å samarbeide med andre offentlige etater. Her ønsker jeg å fokusere på samarbeidet med barnevern og skolevesen. Disse offentlige etatene har mye å gjøre med barn, og vil være mest relevante i denne oppgaven.

Når det gjelder ytringsretten vil det være den enkelte etats eller yrkesutøvers generelle innstilling til samarbeid med andre som blir avgjørende for i hvilken grad informasjonsutveksling vil finne sted.³⁰ Dette kan skape et hinder, da det er noen yrkesgrupper som er mer bundet av sin taushetsplikt enn andre, og ikke alle har like mange muligheter til å gjøre unntak fra taushetsplikten. Myhrer skriver at «det er grunn til å tro at det er en viss sammenheng mellom omfanget av unntakene fra taushetsplikten og viljen til å bruke dem».³¹ Videre skriver han at yrkesutøvere som er vant til å holde seg til en forholdsvis absolutt taushetsplikt, naturlig nok vil ha liten erfaring med å formidle taushetsbelagt informasjon til andre, og vil også være forsiktig med å bruke de hjemlene som finnes.³² Som aktører med en mer absolutt taushetsplikt, nevner Myhrer blant annet helseprofesjonene og barnevern. På den andre siden nevner han politiet som en aktør med et regelverk med flere unntak.³³ Dette kan oppleves frustrerende for politiet, da de har en vid adgang til å dele informasjon, men kan oppleve å få lite tilbake. Da er viktig at politiet er oppmerksomme på dette, og at manglende adgang til å bidra med opplysninger, ikke blir oppfattet som manglende vilje.³⁴ En slik oppfatning vil ikke være positivt for et videre samarbeid.

Barnevernet har taushetsplikt etter forvaltningsloven § 13,³⁵ jf. barnevernloven § 6-7.³⁶

Unntakene til taushetsplikten finner vi i barnevernloven § 6-7, 3. ledd. Barnevernet kan bare

---

³⁰ Myhrer, 2014

³¹ Myhrer, 2014, s. 13

³² Myhrer, 2014

³³ Myhrer, 2014

³⁴ Myhrer, 2014

³⁵ Forvaltningsloven, 1967, § 13, 1. ledd

³⁶ Barnevernloven, 1992, § 6-7, 1. ledd

gi opplysninger til andre forvaltningsorganer «når dette er nødvendig for å for å fremme barneverntjenestens [...] oppgaver, eller for å forebygge vesentlig fare for liv eller alvorlig skade for noens helse».³⁷ Vedrørende andre forvaltningsorganer, er det her vist til forvaltningsloven § 13 b nr. 6, hvor det fremgår at barnevernet kan anmelde og gi opplysninger om lovbrudd til påtalemyndigheten ved ønske av allmenne hensyn eller forfølgelse av lovbruddet har sammenheng med barnevernets oppgaver.³⁸ Dette kan de da kun gjøre dersom det er nødvendig for å fremme barneverntjenestens oppgaver eller for å forebygge vesentlig fare for liv eller alvorlig skade for noens helse. Ofstad og Skar skriver at «Faren for at noen skal tape livet eller utsettes for en alvorlig helseskade, er i loven overordnet barneverntjenestens plikt til å verne om personfølsomme opplysninger.»³⁹

Ansatte i skolevesen har også taushetsplikt etter forvaltningsloven § 13.⁴⁰ Ellers har ansatte i skolevesen den samme opplysningsplikten til barnevernet som politiet. Dette er nedtegnet i opplæringsloven.⁴¹

Her kan man se at politiets samarbeidspartnere har mindre mulighet til å dele opplysninger med politiet enn det politiet kan dele tilbake. Som tidligere nevnt; ansattes innstilling, erfaring, kunnskap om taushetsplikten og unntakene fra denne, vil være avgjørende for om samarbeid med politiet finner sted, og hvor godt samarbeidet blir. Omfanget av yringsretten er i stor grad påvirket av etatenes primæroppgave, og det verdimessige fokus som følger med denne.⁴² Etatene beskytter ulike verdier, og da sier det seg selv at graden av yringsrett og taushetsplikt vil, og må, være forskjellige mellom etatene. Hos politiet er det samfunnets behov for trygghet som står i fokus, noe som vil gi en større yringsrett enn hos barnevernet, som skal beskytte enkeltindivider.

---

³⁷ Barnevernloven, 1992, § 6-7, 3. ledd

³⁸ Forvaltningsloven, 1967, § 13b nr. 6

³⁹ Ofstad og Skar. (1999). *Barnevernloven med kommentarer*, s. 236

⁴⁰ Forvaltningsloven, 1967, § 13, 1. ledd

⁴¹ Opplæringsloven, 1998, § 15-3, 2. ledd

⁴² Myhrer, 2014

5. BARNEVERNLOVEN

5.1 Generelt om barnevernloven

Dagens barnevernlov er fra 1992. Den kom etter forslag om ny lov om barneverntjenester, da med en rekke viktige endringer fra den da gjeldende barnevernloven. Barnevernlovens formål er å sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, får nødvendig hjelp og omsorg til rett tid, og å bidra til at barn og unge får trygge oppvekstvilkår. Loven gjelder for alle barn under 18 år og som oppholder seg i riket.⁴³ Barnevernloven skal sikre barns rettigheter.

«Etter norsk rett er det foreldre som har ansvar for barns omsorg. Offentlige tiltak i familien er unntak som bare kan iverksettes hvis en lovbestemmelse gir adgang til det».⁴⁴ Det at det er nødvendig med en lovhjemmel for å gripe inn ovenfor en familie, kalles *legalitetsprinsippet*. Det er et av flere hovedprinsipp som barnevernloven bygger på. Sterkt i barnevernloven står *det biologiske prinsipp*. Det går ut på grunnsynet om at det har stor egenverdi for barn å vokse opp hos sine foreldre, selv om det er visse mangler ved hjemmet, og at foreldre er viktige selv om de ikke er i stand til å ha omsorgen for sine barn. De tiltak som barnevernloven gir adgang til, opptrappes gradvis i fem trinn, og det er aldri adgang til å iverksette et mer inngripende tiltak enn nødvendig, dette kalles *mildeste inngreps prinsipp*.⁴⁵ Det prinsippet som kanskje er det viktigste, er prinsippet *til det beste for barnet*. Dette er et overordnet prinsipp, jf. barnevernloven § 4-1. Det skal legges avgjørende vekt på hva som er til det beste for barnet. Dette gjelder ved iverksettelse av tiltak etter lovens kapittel 4. Det skal også legges vekt på å gi barnet stabil og god voksenkontakt og kontinuitet i omsorgen.⁴⁶ Dette samsvarer med Grunnloven § 104, 2. ledd,⁴⁷ der det står at barnets beste skal være et grunnleggende hensyn ved handlinger og avgjørelser vedrørende barn.

---

⁴³ Barnevernloven, 1992, kap.1

⁴⁴ Lindboe. (2012). *Barnevernrett*, 6. utgave , s. 23

⁴⁵ Lindboe, 2012

⁴⁶ Ofstad og Skar, 1999

⁴⁷ Grunnloven, 1814

5.2 Forholdet til menneskerettighetene

Norge har inkorporert konvensjonen om beskyttelse av menneskerettighetene og de grunnleggende friheter, jf. lov om styrking av menneskerettighetenes stilling i norsk rett (menneskerettsloven), § 2, 1. ledd, nr. 1.⁴⁸ Konvensjonens artikkel 8 beskytter borgernes rett til respekt for privatliv og familieliv. Første ledd nr. 1 slår fast at *«Enhver har rett til respekt for sitt privatliv og familieliv, sitt hjem og sin korrespondanse»*. Unntak fra nr. 1 fremgår av nr. 2; *«det skal ikke skje noe inngrep av offentlig myndighet i utøvelsen av denne rettighet unntatt når dette er i samsvar med loven og er nødvendig [...] for å beskytte helse eller moral [...]»*.⁴⁹ Kravet til inngrep må være hjemlet i nasjonal lov, jf. uttrykket *«i samsvar med loven»*. Det holder ikke at det bare foreligger en nasjonal lov som hjemler inngrepet, men det innebærer også et kvalitetskrav til loven. Lovreglene som foreligger må være tilgjengelige, de må gjøre situasjonen forholdsvis forutsigbar for borgerne og de må være forståelige nok til at den gjengse borger kan forutse sin rettsposisjon.⁵⁰

Inngripen etter barnevernloven § 6-4, 2. ledd vil klart komme inn under denne unntaksbestemmelsen. Barnevernloven er en nasjonal lov, og det er en allmenn kjent lov. Å sende en bekymringsmelding til barnevernet vil være med den hensikt å beskytte vedkommende barns helse og samfunnets moral, og vil dermed oppfylle kravene til unntaksbestemmelsen.

Norge har også inkorporert barnekonvensjonen, jf. lov om styrking av menneskerettighetenes stilling i norsk rett (menneskerettsloven), § 2, nr. 4.⁵¹ Etter barnekonvensjonens artikkel 19, 1. ledd skal staten: *«treffe alle egnede lovgivningsmessige [...] tiltak for å beskytte barnet mot alle former for fysisk eller psykisk vold, skade eller misbruk, vanskjøtsel eller forsømmelig behandling, mishandling eller utnyttning, herunder seksuelt misbruk, mens en eller begge foreldre, verge(r) eller eventuell annen person har omsorgen for barnet.»*⁵² Dette må ses i sammenheng med barnekonvensjonens artikkel 3,⁵³ hvor det blant annet står at barnets beste skal være et grunnleggende hensyn. Til sist må dette ses i sammenheng med den internasjonale konvensjonen om sivile og politiske rettigheter, jf. lov om styrking av

---

⁴⁸ Menneskerettsloven, 1999, § 2, 1. ledd, nr. 1

⁴⁹ Menneskerettsloven, 1999, vedlegg 2, art. 8

⁵⁰ Lex Superior, <http://lex-superior.blogspot.no/2010/04/datalagringsdirektivet.html>

⁵¹ Menneskerettsloven, 1999, § 2, 1. ledd, nr. 4

⁵² Menneskerettsloven, 1999, vedlegg 8, art. 19

⁵³ Menneskerettsloven, 1999, vedlegg 8, art. 3

menneskerettighetenes stilling i norsk rett (menneskerettsloven), § 2, nr. 3, hvor artikkel 3 og 24 pålegger staten en plikt til å innføre beskyttelsestiltak ovenfor mindreårige.⁵⁴

5.3 Barnevernloven § 6-4, 2. ledd

Barnevernloven § 6-4 gir politiet (og andre offentlige myndigheter) en opplysningsplikt til barneverntjenesten. Det overordnede hensynet bak reglene om opplysningsplikten er hensynet til å hjelpe og til å beskytte barn som utsettes for omsorgssvikt eller som har atferdsvansker.⁵⁵

Departementet mente at meldeplikten burde tas inn i de lovverk som gjelder for vedkommende institusjon. Derfor er regler om opplysningsplikt av eget tiltak også tatt inn i politiinstruksen. Dette skal bidra til at bestemmelsen blir mer kjent for den enkelte tjenestemann, og få betydning for regelens effektivitet.⁵⁶

Barn som utsettes for omsorgssvikt og mishandling i hjemmet har liten mulighet til å beskytte seg selv. Det er rimelig grunn til å anta at alvorlig omsorgssvikt blir tildekket av både barnet selv og foreldrene. Foreldre kan ha vanskelig for å erkjenne at de utsetter sitt barn for overgrep eller omsorgssvikt, og barnets lojalitet til sine foreldre kan hindre barnet i å selv fortelle om overgrepene til noen.⁵⁷ Derfor er det så viktig at barnevernet får informasjon om slike forhold slik at de kan sette i verk tiltak, og hjelpe barnet og familien.

«Formålet med å pålegge opplysningsplikt er å få dokumentert de opplysninger som er nødvendig for å kunne iverksette aktuelle tiltak».⁵⁸

Barnevernsloven § 6-4, 2. ledd, 1. – 3. setning, har følgende ordlyd:

«Offentlige myndigheter skal av eget tiltak, uten hinder av taushetsplikt, gi opplysninger til kommunens barneverntjeneste når det er grunn til å tro at et barn blir mishandlet i hjemmet eller det foreligger andre former for alvorlig omsorgssvikt, jf. §§ 4-10, 4-11 og 4-12, når et barn har vist vedvarende alvorlige atferdsvansker, jf. § 4-

---

⁵⁴ Menneskerettsloven, 1999, vedlegg 6, art. 3 og 24

⁵⁵ Andersen. (2008). *Melde- og opplysningsplikt overfor barneverntjenesten*

⁵⁶ Ot.prp.nr.44 (1991-1992), *Om lov om barneverntjenester (barnevernloven)*

⁵⁷ Andersen, 2008

⁵⁸ Andersen, 2008, s. 30

24, eller når det er grunn til å tro at det er fare for utnyttelse av et barn til menneskehandel, jf. § 4-29». Like med offentlige myndigheter regnes organisasjoner og private som utfører oppgaver for stat, fylkeskommune eller kommune. Også etter pålegg fra de organer som er ansvarlige for gjennomføringen av loven plikter offentlige myndigheter å gi slike opplysninger.»⁵⁹

Jeg skal nå ta for meg denne paragrafen og utdype nærmere hva som ligger i de ulike uttrykkene og begrepene.

5.3.1 Nærmere om «offentlig myndighet»

Etter forvaltningsloven er offentlig tjenestemann definert som en som er ansatt i statens tjeneste.⁶⁰ En polititjenesteperson er ansatt i staten, da politiet er en del av staten. En offentlig tjenestemann vil være offentlig myndighet, og dermed vil en polititjenesteperson gå under begrepet offentlig myndighet. Opplysningsplikten gjelder derfor for politiansatte.

I barnevernloven § 6-4, 2. ledd, 2. setning står det også at «*Like med offentlige myndigheter regnes organisasjoner og private som utfører oppgaver for stat, fylkeskommune eller kommune*».

Hva hvis en polititjenesteperson får kjennskap til alvorlige opplysninger eller klanderverdige forhold i sin fritid? Vil han eller hun fortsatt gå under begrepet *offentlig myndighet*? Dette sier loven ingenting om, og det må derfor vurderes ved bruk av skjønn. I en leges tilfelle vil taushetsplikten gjelde opplysninger som legen får gjennom sitt arbeid. Opplysninger en lege får i sin fritid, eller når han ikke opptrer i egenskap av lege, faller utenfor taushetsplikten.⁶¹

Her vil det være naturlig å tolke bestemmelsen på samme måte som med legers taushetsplikt. Opplysninger en polititjenesteperson får i sin fritid faller utenfor taushetsplikten, med mindre han eller hun får dem i egenskap av å være politi. For eksempel kan man tenke seg at «A» vet at du jobber i politiet, og kommer hjem til deg for å fortelle deg at han har mistanke om at «B» mishandler barna sine. «A» forteller deg dette fordi du jobber i politiet, og fordi han ikke vil gå til politistasjonen med det, da han er redd han ikke blir tatt alvorlig. Dette er

---

⁵⁹ Barnevernloven, 1992

⁶⁰ Forvaltningsloven, 1967, § 2, 1. ledd, bokstav d

⁶¹ Regjeringen.no,

https://www.regjeringen.no/nb/dep/hod/ryddemappe/hod/norsk/dok/andre_dok/hoeringsnotatet/lov-om-helseregistre-og-elektronisk-beha/3-Gjeldende-rett/id410407/

opplysninger du får i egenskap av å være politi, og det må derfor sies at du da går under begrepet *offentlig myndighet*. Hadde du derimot mottatt de samme opplysningene helt tilfeldig, av en person som ikke vet at du er politi, vil du ikke falle inn under begrepet *offentlig myndighet*. Her ville en polititjenesteperson kanskje uansett ha varslet, selv om han eller hun ikke er underlagt opplysningsplikt etter lov.

Vi går tilbake til saken fra august 2013. Der hadde rektoren som fast vane å stå i skoleporten om morgenen og ta imot barna når de kom. En morgen hadde et av barna i den aktuelle familien fortalt rektor at det hadde vært krangling hjemme hos mor og far, og at det ble kastet en gjenstand. Rektoren gjorde ingenting med opplysningene. Rektoren mente at om opplysningene hadde kommet annerledes enn i en slik uformell morgensituasjon, så hadde de regler for å melde det videre til barnevernet.⁶² Her er det klart at rektoren skulle ha meldt dette videre. Han er på jobb som rektor for en barneskole, og det dukker opp opplysninger om at et barn opplever vold i hjemmet sitt. Disse opplysningene kom før selve skoledagen hadde begynt, men det kan likevel ikke være tvil om at opplysninger som dukker opp slik, om det så er i et friminutt eller idet et barn går ut av skolegården, må omfattes av opplysningsplikten i opplæringsloven § 15-3, 2. ledd.

5.3.2 Nærmere om «*av eget tiltak*»

Av eget tiltak betyr at det er et selvstendig og personlig ansvar, som man ikke kan velge bort om vilkårene er tilstede. Det er ikke valgfritt om man vil melde ifra eller ikke, det er en meldeplikt. Dette kommer frem i en dom fra Eidsivating lagmannsrett fra 1999,⁶³ denne gjaldt en lærer. Det var da ikke nok å be leder varsle videre. Dersom lederen ikke varslet, hadde den enkelte lærer selv ansvar for å varsle. Det er heller ikke nok å sette i gang hjelpetiltak på egen hånd, dersom plikten til å melde ifra først er tilstede. Opplysningsplikten er heller ikke oppfylt dersom opplysningene gis anonymt.⁶⁴ Det er med andre ord den enkelte polititjenesteperson sitt ansvar å melde ifra, dersom han eller hun er av den oppfatning at vilkårene er tilstede.

---

⁶² Aftenposten: http://www.aftenposten.no/nyheter/--Pappa-slar_-sa-jentaAREktor-gjorde-ingen-ting-7673458.html

⁶³ SMISO Telemark: http://www.smstelemark.no/index.php?name=Juridiske_emner.html

⁶⁴ SMISO Telemark: http://www.smstelemark.no/index.php?name=Juridiske_emner.html

5.3.3 Nærmere om «uten hinder av taushetsplikt»

«Taushetsplikt innebærer en plikt til å hindre at uvedkommende får tilgang til opplysninger som er taushetsbelagte ved å unnlate å videreformidle opplysninger og ved aktivt å forhindre tilgang til opplysninger». ⁶⁵ Barnevernloven § 6-4. 2. ledd gir offentlige myndigheter fritak fra taushetsplikten, etter uttrykket «uten hinder av», dersom det er grunn til å tro at et barn er utsatt for barnemishandling, omsorgssvikt, har alvorlige atferdsvansker eller blir utnyttet til menneskehandel. Denne plikten til å gi opplysninger går foran taushetsplikten politiet har etter politiregisterloven. Det vil ikke foreligge brudd på taushetsplikten om det i ettertid skulle vise seg at det forholdet man varsler bekymring rundt skulle vise seg å ikke være så alvorlig som først antatt. ⁶⁶

5.3.4 Nærmere om «grunn til å tro»

Opplysningsplikten inntreer når det er «grunn til å tro» at et barn blir utsatt for mishandling i hjemmet, når det foreligger andre former for alvorlig omsorgssvikt, eller barnet har vist vedvarende alvorlige atferdsvansker. Loven viser til §§ 4-10, 4-11, 4-12 og 4-24, og opplysningsplikten knytter seg til de vilkår som er nevnt i disse paragrafene.

Opplysningsplikten utløses ikke av om det faktisk foreligger en situasjon som nevnt i disse paragrafene, men om man har en «grunn til å tro» dette. Det er politiets skjønn som er det avgjørende. ⁶⁷ «Opplysningsplikten inntreer etter en konkret vurdering av forholdene rundt et bestemt barn». ⁶⁸

«Grunn til å tro» krever ikke sikker viten, men det krever mer enn en vag mistanke om at barn blir utsatt for mishandling eller omsorgssvikt. ⁶⁹ I Rt. 2004.988, avsnitt 16, ⁷⁰ kan vi lese at det i begrepet «grunn til å tro» ikke er noe krav om sannsynlighetsovervekt, men at det er tilstrekkelig at det foreligger en nærliggende og reell risiko. Det må foreligge objektive, konkrete holdepunkter for å tro, en teoretisk risiko er ikke nok. I tillegg er det et alvorlighetskrav, som tilsier at det ikke er slik at enhver liten svikt i omsorgen for et barn skal

---

⁶⁵ Barne- og familiedepartementet, 2005, s. 8

⁶⁶ Ofstad og Skar, 1999

⁶⁷ Ofstad og Skar, 1999

⁶⁸ Ofstad og Skar, 1999, s. 227.

⁶⁹ Barne- og familiedepartementet, 2005

⁷⁰ Rt. 2004.988, avsnitt 16.

meldes videre til barnevernet. Det må foreligge en situasjon som kan tenkes å gi barnet vesentlig skade.⁷¹

5.3.5 Nærmere om «mishandling i hjemmet eller andre former for alvorlig omsorgssvikt»

Vedrørende om et barn er utsatt for mishandling eller andre former for alvorlig omsorgssvikt, viser § 6-4, 2. ledd til bestemmelsene i lovens §§ 4-10, 4-11 og 4-12. Bestemmelsene omhandler adgang til å treffe vedtak om undersøkelse, behandling og omsorgsovertakelse, og beskriver situasjoner som kan karakteriseres som at barn blir mishandlet i hjemmet, eller er utsatt for andre former for alvorlig omsorgssvikt.⁷² § 4-10 omhandler barn som lider av livstruende eller annen alvorlig sykdom eller skade, og foreldrene ikke sørger for at barnet kommer til undersøkelse eller behandling. § 4-11 og § 4-12 b gjelder der foreldre ikke sørger for at et funksjonshemmet eller spesielt hjelpetrequende barn får dekket særlige behov for behandling eller opplæring. § 4-12 a gjelder der det er alvorlige mangler ved den daglige omsorgen som barnet får, eller alvorlige mangler i forhold til den personlige kontakt og trygghet som det trenger etter sin alder og utvikling. § 4-12 c beskriver barn som blir mishandlet eller utsatt for alvorlige overgrep i hjemmet. § 4-12 d gjelder der det er overveiende sannsynlig at barnets helse eller utvikling kan bli alvorlig skadet fordi foreldrene er ute av stand til å ta tilstrekkelig ansvar for barnet.⁷³

5.3.6 Nærmere om «vedvarende alvorlige atferdsvansker»

Vedrørende begrepet «vedvarende alvorlige atferdsvansker» viser § 6-4, 2. ledd til lovens § 4-24. Bestemmelsen omfatter atferdsvansker ved alvorlig og gjentatt kriminalitet, atferdsvansker ved vedvarende misbruk av rusmidler, eller atferdsvansker på annen måte.⁷⁴ I Ot.prp.nr.44 (1991-1992) er det nærmere beskrevet hva som ligger i de ulike begrepene. Ved «alvorlig kriminalitet» siktes det til de tilfeller hvor det foreligger volds- eller sedelighetsforbrytelse av alvorlig karakter. Ved «gjentatt kriminalitet» er det blant annet tenkt på de tilfeller hvor vedkommende har gjort seg skyldig i serier av tyverier eller hærverk. «Vedvarende misbruk av rusmidler» krever et omfattende misbruk, både i omfang og tid. Det rammer ikke enhver bruk av rusmidler. Varigheten og omfanget må likevel til en viss grad

---

⁷¹ SMISO Telemark: http://www.smstelemark.no/index.php?name=Juridiske_emner.html

⁷² Barne- og familiedepartementet, 2005

⁷³ Barnevernloven, 1992

⁷⁴ Barnevernloven, 1992.

vrderes opp mot barnets alder, og rammer misbruk av alkohol, narkotika og legemidler^{75 76}. Alternativet «på annen måte» omfatter prostituerte og gatebarn. Det er her en forutsetning at barnet har vist alvorlige atferdsvansker, og at institusjonsbehandling er nødvendig og ønskelig.⁷⁷ Ofstad og Skar skriver at det i lovens forarbeider er beskrevet som «annen form for utpreget normløs atferd».⁷⁸

5.3.7 Nærmere om «utnyttelse av et barn til menneskehandel»

I 2011 ble det gjort en lovendring, slik at opplysningsplikten også omfatter begrunnet bekymring for at et barn blir utnyttet til menneskehandel, eller står i fare for å bli det. Å utnytte et barn til menneskehandel er en form for alvorlig omsorgssvikt, men ble lagt til i loven for at det ikke skulle være noen tvil på området.⁷⁹ Her viser § 6-4, 2. ledd til lovens § 4-29, som omhandler midlertidig plassering i institusjon uten samtykke ved fare for utnyttelse til menneskehandel.

5.3.8 Nærmere om «etter pålegg»

Opplysningsplikten er todelt. Som tidligere nevnt innebærer den både en plikt til å gi opplysninger på eget initiativ, og en plikt til å gi opplysninger *etter pålegg*. Dette vil være etter pålegg fra de organer som er ansvarlige for gjennomføringen av loven, som her vil være barnevernet. Dette betyr at politiet kan få et pålegg fra barnevernet om å gi fra seg opplysninger.

Jeg har nå tatt for meg i hvilke situasjoner politiet skal sende bekymringsmelding til barnevernet. Hvordan dette gjøres i praksis skal jeg komme nærmere inn på i neste avsnitt.

---

⁷⁵ Ot.prp.nr.44 (1991-1992)

⁷⁶ Ofstad og Skar, 1999

⁷⁷ Ot.prp.nr.44 (1991-1992)

⁷⁸ Ofstad og Skar, 1999, s. 172

⁷⁹ Prop. 43 L (2011-2012), *Endringer i barnevernloven*

5.4 Bekymringsmelding i praksis

En bekymringsmelding skal i utgangspunktet være skriftlig, den skal inneholde opplysninger om hvilket barn det gjelder, og hva bekymringen går ut på. Ved akutte situasjoner, når det er viktig at barnevernet raskt får beskjed, kan det gjøre unntak fra denne regelen.⁸⁰

Da opplysningsplikten etter barnevernloven § 6-4, 2 ledd går foran taushetsplikten, som beskrevet tidligere, trenger man ikke foreldrenes samtykke for å gå videre til barnevernet med informasjonen. Som et generelt utgangspunkt bør man imidlertid gi foreldrene beskjed dersom det blir sendt melding til barnevernet. I enkelte situasjoner, derimot, kan det likevel være grunn til at foreldrene ikke bør varsles. Eksempler på slike situasjoner kan være ved mistanke om at barnet er utsatt for seksuelle overgrep eller vold, og dersom det å informere foreldrene kan medføre fare for noens liv eller helse. Ved å gi foreldre informasjon kan det også påvirke barnets trygghet og det kan svekke viktige bevis.⁸¹

Når barnevernet mottar en bekymringsmelding skal de snarest, og senest inne en uke, gå igjennom meldingen og vurdere om meldingen skal følges opp med undersøkelser etter barnevernloven § 4-3, jf. barnevernloven § 4-2.⁸² Hvis politiet sender en bekymringsmelding til barnevernet, skal barnevernet gi tilbakemelding på at meldingen er mottatt, og om det er opprettet undersøkelsessak. Politiet skal også få tilbakemelding når undersøkelsen etter § 4-3 er gjennomført, og resultatet av denne. Tilbakemelding til melder er hjemlet i barnevernloven § 6-7 a.⁸³

5.5 Konsekvenser ved brudd på opplysningsplikten

Brudd på opplysningsplikten vil, som andre tjenestefeil, kunne medføre tjenstlige reaksjoner. Slike reaksjoner kan være en advarsel, oppsigelse eller avskjedigelse. I ytterste konsekvens, og i de mer alvorlige tilfellene, kan det medføre straff for grov uforstand i tjenesten, jf. straffeloven § 325, 1. ledd, nr. 1.⁸⁴ I Rt 1986 s. 670 er det gitt en tolkning av hva «grov

---

⁸⁰ Rundskriv Udir-10-2012, *Skolepersonalets opplysningsplikt til barneverntjenesten*

⁸¹ Rundskriv Udir-10-2012

⁸² Barnevernloven, 1992

⁸³ Barnevernloven, 1992

⁸⁴ Straffeloven, 1992

uforstand» rommer. Det er krav om en «kvalifisert klanderverdig opptreden som foranlediger sterke bebreidelser for mangel på aktsomhet».⁸⁵ Det skal altså en del til for å bli dømt etter straffeloven § 325, 1. ledd, nr. 1.

6. AVSLUTNING

I denne oppgaven har jeg beskrevet politiets opplysningsplikt gjennom barnevernloven § 6-4, 2. ledd. Oppgaven viser situasjoner der politiet *skal* varsle barnevernet, og situasjoner der politiet *kan* varsle. Jeg har tatt utgangspunkt i politiets taushetsplikt og opplysningsplikten etter barnevernloven. Oppgaven innledes med en redegjørelse av politiets forebyggende ansvar, og det at § 6-4, 2. ledd er en viktig paragraf i den forbindelse. Videre går den inn i politiets taushetsplikt, med de muligheter den gir til å dele informasjon. Jeg har også sett politiets taushetsplikt opp i mot andre etaters taushetsplikt, med tanke på samarbeid mellom de ulike etatene, og hvilke utfordringer dette kan gi. Deretter gikk jeg inn i selve paragrafen, og tok for meg betydningen av de ulike begrepene. Avslutningsvis har jeg beskrevet litt praktisk rundt en bekymringsmelding og nevnt hvilke konsekvenser brudd på opplysningsplikten kan gi.

Opplysningsplikten bygger på et føre-var-prinsipp. Dette kommer av begrepet ”grunn til å tro”. Det er bedre at det varsler en gang for mye, enn en gang for lite. Konsekvensene ved manglende varsling kan bli alvorlige og fatale. Oppgaven viser at politiet har flere muligheter å benytte seg av for å sende bekymringsmelding til barnevernet. Politiet er nødt til å være oppmerksomme og benytte seg av mulighetene til å varsle ifra når de er der. For å gjøre dette er politiet avhengig av å vite når de har mulighet til å varsle, og når de har en plikt til å varsle. De må vite hva opplysningsplikten er, hva som ligger i den, og hvilke unntak taushetsplikten gir. På denne måten vil politiet høste tillit hos befolkningen, noe politiet er helt avhengig av.

I casen jeg nevnte innledningsvis oppstod det et dilemma, om jeg skulle varsle eller ikke. Etter å nå ha redegjort for bestemmelsene rundt en bekymringsmelding, er det mer klart. Kanskje vil ikke hendelsen oppfylle kravene etter § 6-4, 2. ledd, men politiet vil kunne

---

⁸⁵ Rt. 1986, s. 670

benytte seg av sin yringsrett, etter politiregisterloven § 30, for å fremme barnevernets oppgaver. Selvfølgelig må man bruke skjønn i hver enkelt situasjon, og man kan rådføre seg med sine kolleger og overordnede, angående om man skal varsle eller ikke.

Det er viktig å ta med seg er at mishandling av barn og omsorgssvikt kan forekomme i alle typer familier. Både i mer vanskeligstilte familier, og i de bedrestilte. Terskelen for å sende en bekymringsmelding skal være lik, enten det er snakk om en alenemor med rusvansker, eller en far som er advokat. Det er også viktig at politiet generelt bidrar til å endre synet på hva barnevernet er til for. Barnevernet er der for å hjelpe familier som er i en vanskelig livssituasjon, og ikke som mange tror – at de skal ta barna deres fra dem. Barnets beste vil alltid være i fokus.

7. KILDER

7.1 Litteraturliste

Auglend, Ragnar L., Mæland, Henry J., & Røsandhaug, Knut. (2004). *Politirett*, 2.utgave. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag AS

Lie, Elisabeth Myhre (2011). *I Forkant: Kriminalitetsforebyggende politiarbeid*. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag AS

Lindboe, Knut (2012). *Barnevernrett*, 6. utgave. Oslo: Universitetsforlaget

Myhrer, T-G. (2014). *Vern eller hinder? Taushetsplikten i det kriminalitetsforebyggende samarbeid mellom etatene*, 2. Utgave. Oslo: Politihøgskolen

Ofstad, Kari & Skar, Randi (1999). *Barnevernloven med kommentarer*. Oslo: Ad Notam Gyldendal

Politiinstruksen. (1990). *Politiinstruksen av 22. juni 1990*. Oslo: Justis- og beredskapsdepartementet

Politi-loven. (1995). *Lov om politiet av 4. august 1995 nr. 53*. Oslo: Cappelen Damm AS

Straffeloven. (1902). *Almindelig borgerlig Straffelov av 22. mai 1902 nr. 53*. Bergen: Fagbokforlaget Vigmostad & Bjørke AS

Straffeprosessloven. (1981). *Lov om rettergangsmåten i straffesaker av 22. mai 1981 nr. 25*. Oslo: Cappelen Damm AS

7.2 Elektroniske kilder

Andersen, N. W. (2008). *Melde- og opplysningsplikt ovenfor barneverntjenesten*. Hentet 4. november 2014 fra <https://lovdata.no/pro/#document/JUS/andersen-nw-2008-01>

Barne- og familiedepartementet. (2005). *Barnevernet og taushetsplikten, opplysningsretten og opplysningsplikten* (Rundskriv Q-24-05). Hentet 28. mars 2015 fra https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/kilde/bfd/rus/2005/0002/ddd/pdfv/243383-q-24_rundskriv_taushtsplikt.pdf

Barnevernloven. (1992). *Lov om barneverntjenester av 17. juli 1992 nr. 100*. Hentet 4. november 2014 fra <https://lovdata.no/pro/#document/NL/lov/1992-07-17-100>

Forvaltningsloven. (1967). *Lov om behandlingsmåten i forvaltningssaker av 10. feb. 1967*. Hentet 13. januar 2015 fra <https://lovdata.no/pro/#document/NL/lov/1967-02-10?searchResultContext=2761>

Grunnloven (1814). *Kongeriket Noregs Grunnlov av 17. mai 1814*. Hentet 29. mars 2015 fra <https://lovdata.no/pro/#document/NL/lov/1814-05-17-nm>

Menneskerettsloven (1999). *Lov om styrking av menneskerettighetenes stilling i norsk rett av 21. mai 1999*. Hentet 11. april 2015 fra <https://lovdata.no/pro/#document/NL/lov/1999-05-21-30>

Opplæringsloven (1998). *Lov om grunnskolen og den videregående opplæringen av 17 juli 1998 nr. 61*. Hentet 19. april 2015 fra <https://lovdata.no/pro/#document/NL/lov/1998-07-17-61>

Ot.prp. nr. 22 (1994-1995) *Om lov om politiet (politiloven)*. Hentet 1. mai 2015 fra <https://lovdata.no/pro/#document/PROP/forarbeid/otprp-22-199495>

Ot.prp.nr.44 (1991-1992). *Om lov om barneverntjenester (barnevernloven)*. Hentet 28. mars 2015 fra <https://lovdata.no/pro/#document/PROP/forarbeid/otprp-44-199192>

Ot.prp.nr.108 (2008-2009) *Om lov om behandling av opplysninger i politiet og påtalemyndigheten (politiregisterloven)*. Hentet 29. mars 2015 fra <https://lovdata.no/pro/#document/PROP/forarbeid/otprp-108-200809>

Politiregisterforskriften. (2013). *Forskrift om behandling av opplysninger i politiet og påtalemyndigheten*. Hentet 12. april 2015 fra <https://lovdata.no/pro/#document/SF/forskrift/2013-09-20-1097>

Politiregisterloven (2010): *Lov om behandling av opplysninger i politiet og påtalemyndigheten av 28. Mai*. Hentet 29. mars 2015 fra <https://lovdata.no/pro/#document/NL/lov/2010-05-28-16>

Prop. 43 L (2011-2012). *Endringer i barnevernloven*. Hentet 28. mars 2015 fra <https://lovdata.no/pro/#document/PROP/forarbeid/prop-43-l-201112>

Regjeringen. *3 Gjeldende rett – 3.1. Generelt om taushetsplikt*. Hentet 12. april 2015 fra https://www.regjeringen.no/nb/dep/hod/ryddemappe/hod/norsk/dok/andre_dok/hoeringsnotater/lov-om-helseregistre-og-elektronisk-beha/3-Gjeldende-rett/id410407/

Sandefjords Blad. *Drapet i Larvik: Barna varslet om vold, nå vil fylkesmannen granske*. Hentet 11. april 2015 fra <http://www.sb.no/nyheter/drapet-i-larvik-barna-varslet-om-vold-na-vil-fylkesmannen-granske-1.8554715>

SMISO – *Telemark, Senter mot incest og seksuelle overgrep*. Hentet 28. mars 2015 fra http://www.smstelemark.no/index.php?name=Juridiske_emner.html

Utdanningsdirektoratet: Rundskriv Udir-10-2012 – *Skolepersonalets opplysningsplikt til barneverntjenesten*. Hentet 25. april 2015 fra <http://www.udir.no/Upload/Rundskriv/2012/Udir-10-2012-opplysningsplikt.pdf?epslanguage=no>

VG Nyheter. *I ett år hadde naboer hørt bråk fra leiligheten. Så ble det stille*. Hentet 11. april 2015 fra <http://www.vg.no/nyheter/innenriks/krim/i-ett-aar-hadde-naboer-hoert-braak-fra-leiligheten-saa-ble-det-stille/a/23331683/>

7.3 Rettspraksis

Høyesteretts kjæremålsutvalg – Kjennelse: HR-2004-1049-U – Rt-2004-988

Høyesterett – Kjennelse: Rt-1986-670 (209-86)

7.4 Selvvalgt pensum

Andersen, N. W. (2008). *Melde- og opplysningsplikt ovenfor barneverntjenesten*. Hentet 4. november 2014 fra <https://lovdata.no/pro/#document/JUS/andersen-nw-2008-01> (20 sider)

Barne- og familiedepartementet. (2005). *Barnevernet og taushetsplikten, opplysningsretten og opplysningsplikten* (Rundskriv Q-24-05). Hentet 28. mars 2015 fra https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/kilde/bfd/rus/2005/0002/ddd/pdfv/243383-q-24_rundskriv_taushetsplikt.pdf (35 sider)

Lindboe, Knut. (2012). *Barnevernrett* (6. utg.). Oslo: Universitetsforlaget (27 sider)

Ofstad, Kari & Skar, Randi (1999). *Barnevernloven med kommentarer*. Oslo: Ad Notam Gyldendal (151 sider)

Utdanningsdirektoratet: Rundskriv Udir-10-2012 – *Skolepersonalets opplysningsplikt til barneverntjenesten*. Hentet 25. april 2015 fra <http://www.udir.no/Upload/Rundskriv/2012/Udir-10-2012-opplysningsplikt.pdf?epslanguage=no> (9 sider)

Totalt antall sider pensum: 242 sider

